

TRBOVLJE, 4. oktobra 1951

Štev. 40. — Leto IV.

PROSLAVA 400-LETNICE SLOVENSKE KNJIGE

v Loki pri Zid. mostu

Spomin, ki ga posvečamo 400-letnici slovenske knjige, velja Primožu Trubarju, kakor vsem tistim puntarskim kmetom, ki so se pred štiri-sto leti borili za staro pravdo prav v teh krajih

Trboveljski okraj se je v nedeljo, 30. septembra, oddolžil spomenu prvega slovenskega književnika Primoža Trubarja. Ljudstvo se je v velikem številu udeležilo slavnosti v Loki pri Zidanem mostu kljub slabemu vremenu. Na trgu v Loki se je zbralo okrog 2000 ljudi, med njimi vsi SKUD in KUD trboveljskega okraja, gasilci, šolska mladina in razne delegacije. Slovesnosti se je udeležil tudi pokrovitelj spominskega slavlja, tovarišica Lidija Sentjurčeva, organizacijski sekretar CK KPS, delegacija Republiškega odbora za proslavo 400-letnice slovenske knjige v Rašnici pri Turjaku pa je vodil profesor dr. Mirko Rupel iz Ljubljane. Slovesnosti je prisostvovala tudi delegacija domačinov rojstnega kraja Primoža Trubarja, nadalje sekretar OK KPS Trbovlje, predsednik OLO Trbovlje in številni predstavniki političnih in oblastnih forumov našega okraja.

Slovesnost se je začela okrog 9. ure dopoldne. Iz Radeč pri Zidanem mostu so prispeli v velikem številu udeleženci v sprevodu. Na čelu je jahal konjenik, za njim pa so sledile sindikalne zastave in zastave gasilskih društev, šolska mladina, trboveljska

delavska godba, obe godbi iz Hrastnika, železničarska godba iz Zidanega mosta — godba rudarjev iz Zagorja pa je v času, ko se je razvijal sprevod, igrala na trgu v Loki.

Proslavo je odprl predsednik pripravljalnega odbora te slovesnosti, tov.

Spominska plošča Primožu Trubarju

Jože Sotlar, ki je pozdravil zbrano množico, zlasti tovarišico Lidijo Sentjurčevno, pokroviteljico tega kulturnega festivala.

Naša mlada socialistična kultura piše sedaj pomembno poglavje zgodovine človeštva

Slavnostni govor je imel tov. Mirko Skalin, ki je pozdravil vse udeležence slovesnosti v imenu okrajnega komiteja KPS in okrajnega ljudskega odbora. Hkrati je izrekel pohvalo prirediteljem in sodelavcem na tem našem velikem kulturnem prazniku, ker so poskrbeli, da sodelujemo v vseljudskem slavu dostojno in iskreno.

Tovariš Skalin je nato dejal sledeče: Ob tej slovesnosti se v svobodni domovini s ponosom spominjamo na revolucionarno obdobje, kjer je bil postavljen politični in kulturni temelj slovenskega naroda.

Ako hočemo pravilno tolmačiti to resnico, moramo pogledati, kakšen obraz in kakšno srce je imela fevdalna družba XVI. stoletja.

Na eni strani je bil vladajoči razred, ki so ga predstavljali grofi in škofi. Njihovo politično prepričanje je bil katolicizem, ki je dovoljeval podložnikom, da so smeli misliti samo v okviru »večnih resnic in božjih zapovedi«. To je bilo prepričanje, s katerim

reformacijsko gibanje kot sestavni del splošnega upora, njegovo poglavitno orožje je zato postala Trubarjeva prva slovenska knjiga. Prva slovenska knjiga je torej zakonit pojav revolucije, v kateri se je uveljavil slovenski narod kot nov politični in kulturni činitelj. To je revolucionarno jedro našega prvega nastopa, ki je omogočil nadaljevanje bojev, da smo končno dosegli osvoboditev in se združili z bratskimi jugoslovanskimi narodi.

Kmečke vojne in reformacija so torej pokazale, da tuji niso mogli dati slovenskemu narodu svojega značaja, kajti katoliško in tuje je ostalo samo tisto, kar je bilo nevedno in strahopetno. Tako mogočno zastavljeno kulturno pot slovenskega naroda je pregazila katoliška furija, narekovana iz Vatikana. Skofjski birmi so pometali protestantske mrljice v Ljubljano, prve slovenske knjige pa so zažgali na ljubljanskem trgu, da bi uničili kulturo in življenje celega naroda. Ta atentat na slovenski narod je vodil škof Hrén,

stvo. Toda kje je poiščemo? En Rim je bil v Italiji. Ta je izginil. Drugi Rim je bil v Carigradu. Tudi ta je izginil. Zato pa obstoji tretji, neumrljivi Rim. To je Moskva. Ona je poklicana, da izpolni to, kar se ni posrečilo prvemu in drugemu Rimu: »Združiti vse narode in dati mir vsemu človeštvu.«

Kaj pomeni sreča, ki jo prinaša tretji Rim, vedo povedati milijoni v Sibiriji, kaj pomeni mir, pa vemo povedati mi. Naj bo že kakor koli s srednjeveškimi teorijami in ideologijami, za nas more veljati le eno: prevarati se ne damo! Mi vemo samo to, da piše sedaj naša mlada socialistična kultura pomembno poglavje zgodovine človeštva.

Naš spomin velja tudi našim kmečkim puntarjem

Za tovarišem Skalinom je govorila pokroviteljica slovesnosti tovarišica Lidija Sentjurčeva, ki je dejala med drugim naslednje:

Spomin, ki ga posvečamo 400-letnici slovenske knjige, velja Primožu Trubarju, kakor tudi vsem tistim puntarskim kmetom, ki so se pred 400 leti borili za staro pravdo; prav v okolici teh krajev so bojevali velike boje proti graščakom. Zato naj bo ta plošča, ki jo danes odkrivamo, v spomin Primožu Trubarju, ki je tudi v teh krajih služboval okrog 15 let, hkrati pa tudi spomenik tej junaški borbi puntarskih kmetov in pozvala prebivalce Loke, da jo zvesto varujejo.

Tovarišica Sentjurčeva je nato odkrila spominsko ploščo Primožu Trubarju. Ob odkritju plošče je godba iz Trbovelj zaigrala »Pod zastavo Partije« ob spremljavi petja mešanega pevskega zbora iz Trbovelj. Delegacija iz rojstnega kraja Primoža Trubarja je položila na spominsko ploščo venec.

V imenu Republiškega odbora za proslavo 400-letnice Slovenske knjige je pozdravil to slavlje profesor dr. Mirko Rupel. Za njim je govoril še domačin, profesor Mlinar iz Loke o Trubarjevem življenju za časa njegovega župnikovanja v Loki.

Slabo vreme je preprečilo izvedbo celotnega festivala

Takoj po prvem delu slovesnosti se je začel drugi del slavlja z nastopom vseh SKUD in KUD okraja Trbovlje v parku Doma onemoglih. Sodelovali so mešani pevski zbor iz Trbovelj, moški zbor »Zarja« iz Trbovelj in trboveljska godba na pihala. Iz Zagorja je sodelovala godba rudarjev in pevsko društvo »Vesna«, iz Hrastnika pa rudarska in steklarska godba ter pevsko društvo z Dola pri Hrastniku.

Iz Radeč je sodelovalo pevsko društvo, iz Zidanega mosta pa godba železničarjev. Žal pa je bil spored slovesnosti zaradi dežja izveden le do polovice, prav tako nadaljevanje popoldne, ki so ga morali prekiniti zaradi slabega vremena, ker je neprestano lilo.

Kljub neugodnemu vremenu je bila ta slovesnost v Loki lepa. S to kulturno manifestacijo se je ljudstvo trboveljskega okraja oddolžilo spomenu Primoža Trubarja in vsem puntarskim kmetom, ki so se bojevali v teh krajih pred stoletji za svoje pravice.

Trboveljski cement izvažamo

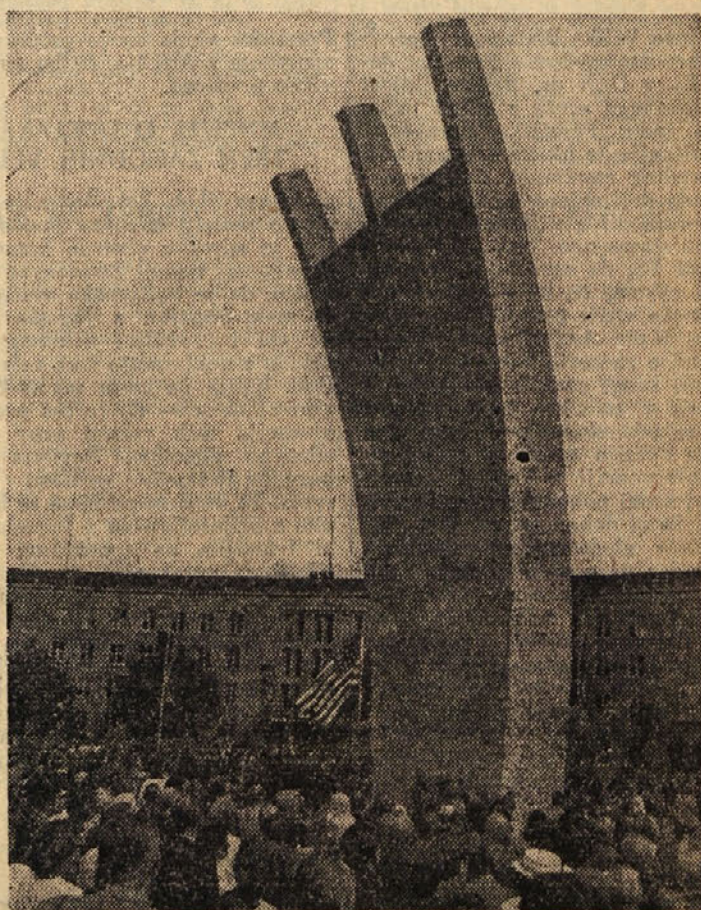
Ze pred leti so se razne inozemske firme obračale na cementarno v Trbovljah glede izvoza našega cementa na inozemsko tržišče, kar dokazuje, da je trboveljski cement poznan po svoji dobri kvaliteti v tujini že izpred vojne. Pred vojno se je naš cement izvažal v razne države, predvsem pa v Avstrijo in Madžarsko, prav tako tudi v Levanto.

V letih velikih gradenj v naši državi in obnovi naše domovine seveda ni bilo govora, da bi cement izvažali tudi v tujino. Danes pa, ko so važnejši objekti v naši državi do neke mere že zgrajeni in je gradbeni material sproščen, so se v tujini zopet pričeli zanimati za naš cement. Tako je trboveljska cementarna po podjetju Slovenija-Export sklenila pogodbo za dobavo večje količine cementa v Avstrijo in je to dobavo že izvršila. Sklenjena je tudi pogodba za večjo množino cementa za izvoz v Levanto. To dobavljanje se bo začelo predvideno prihodnje tedne in bo trajalo preko zimskih mesecev, torej v času, ko je pri nas gradbena dejavnost minimalna.

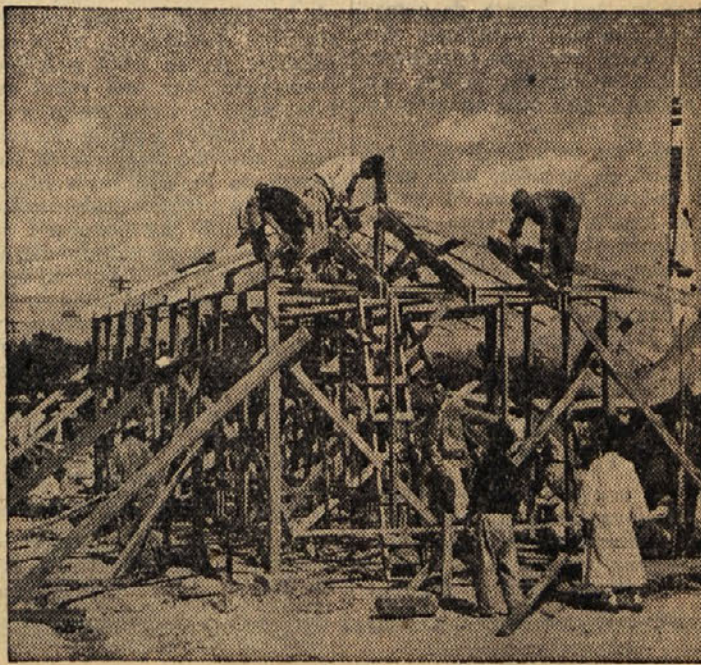
Po prvih vestih iz Avstrije so odjemalci z našim cementom zelo zadovoljni in je pričakovati prihodnje leto še večjih naročil. To je tem verjetnejše, ker se je kolektivna tovarna posrečilo, da je kakovost trboveljskega cementa dvignila na predvojno višino, k čemur mu moramo čestitati. Z izvozom cementa si ustvarja ta tovarna potrebne devize za obnovo raznih svojih strojev, istočasno pa prispeva s svojim izvozom tudi v splošni državni devizni fond.

Važno pri tem razveseljevalnem dejstvu je seveda tudi to, da se tej tovarni ni treba bati kakšnega zastaja v proizvodnji cementa, ker bo usmerila svoj izvoz v Sredozemlje predvsem v zimskih mesecih, medtem ko bo za domače potrebe obratovala v naši gradbeni sezoni.

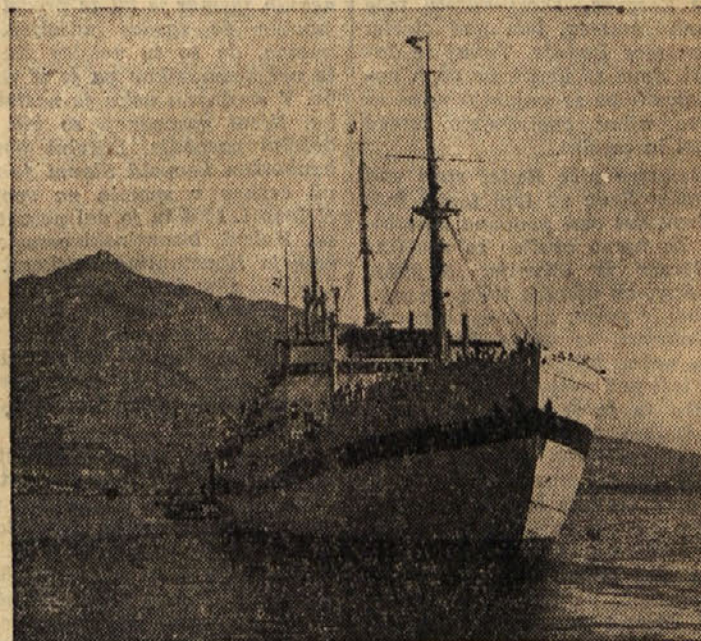
Svet v slikah

Na letališču Tempelhof pri Berlinu so odkrili spomenik 75 ponesrečenim britanskim, ameriškim in nemškim letalcem, ki so darovali svoje življenje za časa znanega zračnega mostu v Berlinu ob sovjetski blokadi tega mesta leta 1948—49. Spomenik je iz belega jekla in belona in je obrnjen proti zahodu. Trije loki simbolizirajo Anglijo, ZDA in Francijo, ki so organizirale zračno pomoč.

Svobodni narodi pomagajo korejskemu ljudstvu pri obnovi njegove dežele in domov. Slika prikazuje skupino korejskih tesarjev med delom na neki stanovanjski hiši.

Danska bolniška ladja »Jutlandija« odhaja po večmesečni službi za sile ZN v Koreji iz pristanišča Fusan. Na ladji so ranjenci in vojaki ZN iz filipinske republike, Tajlanda, Turčije, G. rje, Francije in Belgije, ki jih bo ladja prepeljala v njihovo domovino.

Pogled na zbrano množico

so držali v pokorščini zatiranega kmeta. Simboli srčne kulture graščaka so bili bič, grajska temnica in visilice; škofo in njegovo duhovščino pa so krasi čednosti, ki jim pravimo pohotnost, podkupljivost in nasilje.

Zaradi takih razmer je vedno bolj rasel revolucionarni nemir tlačanov — in končno je moralo priti do preloma. Uboga gmajna se je dvignila v puntih in kmečkih vojnah proti nemški reakciji pod političnim klobukom katolicizma. Uporni kmet in slovensko ljudstvo sploh se je začelo razvijati v slovenski narod. S tem smo postali Slovenci političen faktor, ki je majal fevdalni sistem suženjstva. Prav ta samostojnost političnega faktorja je terjala tudi idejno vstajo, da udari po ideologiji gospodujočega katolicizma. To kulturno-politično delo je opravilo

»na čigar imenu in spomenu leži večno prokletstvo«, kakor je rekel Ivan Cankar.

Danes, ko smo obračunali z nasilstvom katoliške reakcije, vpijete de Gasperi in papež: »Ali z Rimom ali proti Rimu!«. Rožmanovi birmi jima pomagajo, da bi se ponovil srednji vek in doba okupacije, ki je mlela slovenske knjige v radeški papirnici. Toda danes je sila naše socialistične kulture tako močna, da sproti obračunava s potuhnenimi atentatorji, ki vohunijo za imperialistične krokodile in vsiljujejo katolicizem kakor pred 400 leti.

Drugi pretendenti za svetovno gospodstvo so v Moskvi. Izgleda, da so za svojo ideologijo privlekli na dan rusko srednjeveško teorijo o tretjem Rimu, ki pravi: Ena sama resnična država je. Ta država je rimsko cesar-

